

Rīgā
23.04.2026. Nr.4-7-3/2081

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas
komisijai
Skanstes iela 25, Rīga, LV-1013
sprk@sprk.gov.lv

Par elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodikas konsultāciju dokumentu

Akciju sabiedrība "Gaso" (turpmāk - Gaso) ir iepazinusies ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – SPRK vai Regulators) 2026. gada 2. aprīlī publicēto Konsultāciju dokumentu par elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodiku (turpmāk – Konsultāciju dokuments) un tā pielikumā pievienotam grozījumu projektam Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikā (turpmāk – Metodikas projekts) un iesniedz šādus komentārus.

1. Metodikas projektā 24.² punkts paredz noteikt robežu komunikāciju un sabiedrības informēšanas izmaksām 0.2 procentu apmērā no tarifu projektā iekļautajām vidējām ekspluatācijas izmaksām. Gaso nepiekrīt vienāda procentuālā izmaksu apmēra noteikšanai visiem komersantiem, attiecinot to uz katra komersanta vidējām ekspluatācijas izmaksām, jo tas radīs labvēlīgākus nosacījumus komersantiem ar lielāku ekspluatācijas izmaksu bāzi. Piemēram, komersantam ar vidējām ekspluatācijas izmaksām 246 milj. EUR pamatoto atļauto izmaksu robeža būtu 492 tūkst. EUR, savukārt komersantam ar vidējām tarifu projekta ekspluatācijas izmaksām 38 milj. EUR šī atļauto izmaksu robeža būtu 76 tūkst. EUR. Tik būtiska starpība nav izskaidrojama, jo komunikāciju un sabiedrības informēšanas pakalpojuma izmaksu pakalpojuma cenas tirgū ir ļoti līdzvērtīgas visiem komersantiem, un nav atkarīgas no nozares, kurā komersants darbojas, bet drīzāk ir saistītas ar konkrētiem pakalpojumiem (piemēram, informatīvās kampaņas, sabiedrības informēšana par drošību, klientu informēšana), kuru izmaksas veidojas pēc vienotiem principiem un būtiski neatšķiras atkarībā no komersanta lieluma. Līdz ar to šāda pieeja rada nepamatotas priekšrocības lielākiem komersantiem un var ierobežot mazāku komersantu iespējas nodrošināt pietiekamu sabiedrības informēšanu, kas savukārt var novest pie nepietiekama drošības un informētības līmeņa, kas ir īpaši būtiski enerģētikas nozarē.
2. Konsultāciju dokumentā Regulators skaidro, ka, vērtējot komersanta ārpakalpojumu izmaksas, Regulators ņems vērā Regulatora ārpakalpojumu izmaksu vērtēšanas vadlīnijās ietvertos principus un Metodikas projekta 24.³ punkts paredz, ka "*Komersantu pirktu ārpakalpojumu izmaksu vērtēšanas principi noteikti regulatora ārpakalpojumu izmaksu vērtēšanas vadlīnijās*". Turklāt konsultāciju dokumentā ir minēts, ka "*Metodikā paredzēts noteikt, ka par katru sistēmas operatora, kura sistēmai ir pieslēgti vairāk par simts tūkstošiem lietotāju, pirktu ārpakalpojumu, kura izmaksas pārsniedz 0,1% no tarifu projekta vidējām ekspluatācijas izmaksām, sistēmas operatoram būs jāiesniedz Regulatoram izmaksas pamatojošie dokumenti vienlaikus ar tarifu projekta iesniegšanu*".

2.1. Gaso kategoriski iebilst, ka Metodikas projektā tiek iekļauta atsauce uz Regulatora ārpakalpojumu izmaksu vērtēšanas vadlīnijām pirms tās ir publicētas, sevišķi ņemot vērā Regulatora piezīmi, ka Regulatora ārpakalpojumu izmaksu vērtēšanas vadlīnijas attieksies uz visām regulējamām nozarēm. Šāda pieeja neatbilst labas pārvaldības principiem un rada situāciju, kur komersantiem faktiski tiek piemērots ārēji nesaistošs, nepieejams dokuments ar normatīvā akta ietekmi, kas savukārt nozīmē, ka komersantam netiek dota iespēja saprast un prognozēt tam piemērotās prasības, kas vistiešākā veidā noved pie pretrunas pret Administratīvā procesa likumā un Satversmē noteiktajiem principiem.

Turklāt Gaso vērš uzmanību, ka šī nav pirmā reize, kad Regulators metodikas grozījumu projektā paredz atsauci uz neeksistējošām Regulatora izmaksu vērtēšanas vadlīnijām, jo tās nav publicētas, un ar tām nav iespējams iepazīties. Šāda pieeja rada situāciju, kad komersantiem jāpiekrīt nenoteiktām un neskaidrām vadlīnijām, kuras ir saistošas komersantam.

2.2. Metodikas projektā nav atrodams neviens punkts, kur būtu paredzēts noteikt, “ka par katru sistēmas operatora, kura sistēmai ir pieslēgti vairāk par simts tūkstošiem lietotāju, pirktu ārpakalpojumu, kura izmaksas pārsniedz 0,1% no tarifu projekta vidējām ekspluatācijas izmaksām, sistēmas operatoram būs jāiesniedz Regulatoram izmaksas pamatojošie dokumenti vienlaikus ar tarifu projekta iesniegšanu”.

Ja Regulators plāno papildināt Metodikas projektu ar šādu nosacījumu un tas būs līdzīgs, ko tiek plānots ieviest arī dabasgāzes nozarei, Gaso kategoriski iebilst noteikt atšķirīgu izmaksu apmēru ārpakalpojuma izmaksām, pārsniedzot kuru, komersantam būs jāiesniedz izmaksas pamatojošie dokumenti.

Ja Regulatora plānotā robeža - 0,1% no komersanta kopējām vidējām ekspluatācijas izmaksām ārpakalpojuma izmaksu pamatojošo dokumentu iesniegšanai kopā ar tarifu projektu tiktu apstiprināta, komersantiem ar lielāku ekspluatācijas izmaksu bāzi tiktu radīta labvēlīgāka situācija un būtiski mazāks administratīvais slogs pamatojošo dokumentu sagatavošanā. Piemēram, komersantam ar vidējām ekspluatācijas izmaksām 246 milj. EUR robeža būtu 246 tūkst. EUR, savukārt komersantam ar vidējām tarifu projekta ekspluatācijas izmaksām 38 milj. EUR robeža būtu 38 tūkst. EUR. Ja Regulatora mērķis ir nodrošināt noteikta apjoma ārpakalpojumu izmaksu kontroli, tad piemērojamajiem principiem un sliekšņiem ir jābūt vienādiem visiem komersantiem, nevis atkarīgiem no to izmaksu bāzes.

3. Metodikas projekta pielikums - regulatīvā rēķina aprēķins Excel failā satur kļūdas:

3.1. lapā “RR noslēguma RR” šūnā C15 atgriežas izmaksas no lapas “TP dati” šūnas J37 ar pretējo zīmi, kas nav korekti;

3.2. lapā “RR noslēguma RR” ir ievietota papildu rinda, kur ir paredzēts norādīt tarifu projektā apstiprināto obligāto efektivitāti, bet šī efektivitāte netiek izmantota regulatīvā rēķina atlikuma aprēķinā, tādēļ regulatīvā rēķina atlikums tiek rēķināts nekorekti, neievērtējot obligāto efektivitāti;

3.3. vai korekti saprotam, ka Metodikas projekta pielikumā gaiši zilā krāsā iezīmētas šūnas, kur ir domāts manuāli ievadīt datus;

3.4. lapā “RR noslēguma RR” nav formulās iekļauts, kur aprēķinā aiziet G kolonā norādāmās summas;

3.5. lapā “RR noslēguma RR” šūnā H15 piezīmēs ir minēts, ka tur ir norādāma tikai virsefektivitāte atbilstoši Metodikas 32. punktam, kā tā korelē ar G kolonā norādāmo plānoto izmaksu ietaupījumu.

Gasu neizslēdz citu kļūdu esamību Metodikas projekta pielikumā un atkārtoti lūdz Regulatoru ne tikai izlabot visas jau konstatētas kļūdas, bet papildu rūpīgi pārskatīt visas regulatīvā rēķinā iekļautās rindas pilnīgi visās veidlapas lapās un patestēt, pirms atkārtoti tiek nosūtīta iepazīšanai.

Ņemot vērā, ka Regulatora izveidotā Metodikas projekta pielikuma regulatīvā rēķina aprēķina formā konstatētas kārtējās kļūdas, kā arī joprojām nav novērsta kļūda par noteiktās obligātās efektivitātes iekļaušanu regulatīvā rēķina atlikuma aprēķinā, kas tika konstatētas gan elektroenerģijas, gan dabasgāzes sadales un pārvades pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodiku pielikumos, Gaso aicina Regulatoru pārskatīt tā izveidotās regulatīvā rēķina formas visiem komersantiem, pārveidojot tās pilnībā, lai Excel fails satur vienkārši uztveramu aprēķina formu, ar viegli atsekojamu informāciju un pareizām formulām.

Gasu vēlas atgādināt, ka Regulatora viens no funkciju uzdevumiem ir ne tikai izdot metodikas, bet nodrošināt savlaicīgu, viegli pieejamu un uztveramu informāciju komersantiem, nodrošinot skaidrojumus Regulatora izdotajiem normatīvajiem aktiem.

Komerpcilnvarniece
Valdes priekšsēdētāja

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU